

Het **aandeel groeit geleidelijk**, sinds gesekst sperma verkrijgbaar is. De hoge prijs maakt dat gebruik ervan moet passen in een bedrijfsstrategie.

Gesekst sperma slim inzetten

Hoge prijs vraagt om bedrijfsstrategie

R5

HET seksen van sperma van stieren lijkt nog relatief nieuw. Toch bracht de Britse ki-organisatie Cogent al in 2000 het eerste gesekste sperma op de Nederlandse markt. Sinds 2006 zijn er hier meerdere aanbieders. Het sperma van Nederlandse ki-organisaties wordt gesekest door het Amerikaanse bedrijf Sexing Technologies. Voor de Nederlandse en Belgische markt heeft dit bedrijf in Deventer een vestiging. De mondiale marktleider is de enige partij die dit in Nederland doet. In eerste instantie exclusief voor CRV – dat om die reden een joint venture sloot met het bedrijf, en het Belgische AWE; later ook voor andere partijen.

Per jaar gaan bij Sexing Technologies in Nederland tussen 150.000 en 250.000 gesekste rietjes over de toonbank. Inclusief export en import van gesekste rietjes, wordt volgens Frank de Graaf, manager van Sexing Technologies in Nederland, het gebruik in Nederland op 5 procent van de eerste inseminaties geschat. ➔

Het aandeel gesekest sperma zit rond zeven procent. Een deel van de gebruikers past het toe in combinatie met gebruik van een vleesras.

FOTO: JAN WILLEM SCHOUTEN

Bij CRV is ongeveer 7 procent van het aantal verkochte rietjes gevuld met gesekst sperma. Bij KI Samen is dat bijna 4 procent. Beide organisaties zien de laatste jaren een geleidelijke toename in afzet van gesekst sperma. Gerard Scheepens, commercieel directeur bij KI Samen, zag de afgelopen jaren een toename doordat het quotum op zijn einde liep. "Een deel van de melkveebedrijven wilde groeien door meer eigen jongvee aan te houden."

CRV ziet meer interesse door het wegvallen van het quotum, maar schrijft de toename ook toe aan melkveehouders die het ondereind met een vleesstier insemineren. "Dat heeft economische voordelen, het fokken met gesloten beurs", aldus woordvoerder Bertil Muller. Hij ziet dat melkvee-houders door de nieuwe mestwetgeving zoeken naar een optimaal gebruik van plaatsingsruimte van fosfaat. Daarvoor is een gunstige verhouding jongvee en melkkoeien nodig. Ook daar kan gesekst sperma een rol in spelen.

Overigens ziet Scheepens dat de conjunctuur van de melkveehouder ook duidelijk invloed heeft op het gebruik. "In tijden van hoge melkprijzen zijn melkveehouders eerder bereid voor het dure sperma te betalen." In die perioden neemt de afzet dus toe.

Bij voorkeur bij pinken in goede conditie

De hoge prijs van het sperma maakt dat gebruik ervan moet passen in een strategie. Een belangrijke toepassing is het inzetten bij de pinken of een deel

advertentie

Stro/Kalk-pellets

Zeer hoge opname van vocht.
Door de verhitting tijdens het persen geen schadelijke bacterie meer in product.
De kalk bindt de stikstof in de mest.
Klant bepaalt het kalkgehalte in de Stro/Kalk-pellets. (Tot max 20 %)

RF
Rined
Fourages BV

077 - 3232034
info@rined.nl

Z

Gebr. Zijderveld bv
HANDEL & TRANSPORT

078 - 6919644

info@zijderveldfourage.nl

van de beste koeien om daarmee vaarskalveren te produceren. Op de rest van de veestapel kan dan een vleesras, zoals het Belgisch Witblauw. De hogere omzet en aanwas compenseert in de praktijk ruimschoots de aanschaf van duurder sperma.

Er zijn ook bedrijven die met gesekst sperma maximaal eigen vaarskalveren willen produceren. Bedrijven die groeien en niet willen aankopen, kunnen op deze manier een versnellingslag maken. Het gebruik van het sperma is dan vaker tijdelijk. Een deel maakt incidenteel gebruik van gesekst sperma. Bijvoorbeeld om van een goede, oude koe nog een keer met zekerheid een vaarskalf te hebben.

Alle aanbieders adviseren om het gesekst sperma bij voorkeur in te zetten op pinken die goed in conditie zijn, een goede tocht laten zien en waarbij de kans op bevruchting het hoogst is. Dus niet bij een derde en hogere inseminatie.

In principe is elk goed ejaculaat geschikt om te seksen. Toch maken ki-stations een keuze in de stieren waarvan ze sperma laten seksen. Ki-organisaties geven aan dat beschikbaarheid niet per se bepalend is voor het gebruik. "We hebben ook van de beste stieren gesekst sperma beschikbaar", aldus Muller. Over de verschillende stierenlijsten heen, is ongeveer de helft gesekst beschikbaar. Bij de topstieren ligt dat zelfs hoger.

Dat ki-organisaties niet van alle stieren gesekst sperma hebben, heeft een aantal redenen. Op de eerste plaats lenen niet alle stieren zich ervoor; stieren

FOTO: RONALD HISSINK

Sexing Technologies scheidt sperma voor Nederlandse ki-organisaties. Het seksen gebeurt op basis van gewichtsverschillen tussen spermacellen.

met een matige bevruchting vallen af omdat seksen gemiddeld al een 10 tot 15 procent lager bevruchtingsresultaat geeft. Verder is de markt van gesekst sperma nog beperkt. Seksen vraagt extra handelingen en brengt ook voor de ki-organisatie kosten met zich mee. Bovendien gaat volume verloren omdat de helft van het sperma niet meer bruikbaar is. Daarom wordt een afweging gemaakt welke stieren wel en welke niet voor seksen in aanmerking komen.

Betere bevruchting, lagere kosten

De techniek van sperma scheiden en het gebruik ervan is de kinderschoenen wel ontstegen. Ki-organisaties voorzien dat het gebruik van gesekst sperma de komende jaren gestaag toeneemt. "Maar er moet wel een duidelijk voordeel te halen zijn, anders is het snel te duur", benadrukt Scheepens van KI Samen. Veel melkveehouders hikken tegen de hoge prijs aan; een rietje kost al gauw €40, met uitschieters tot €75.

Ook de bevruchtingsresultaten moeten beter voor een grootschalige doorbraak. Volgens De Graaf van Sexing Technologies zijn recentelijk veranderingen aan het scheidingsproces doorgevoerd. "Melkveehouders zullen merken dat het bevruchtend vermogen is verbeterd." In 2008 was volgens hem het bevruchtend vermogen ongeveer 80 procent van

Dure kalveren dankzij gesekst sperma

Jan-Willem en Herman Bakhuis maken al acht jaar gebruik van gesekst sperma. Economisch levert het ze voordeel op.

De Bakhuisen behoren tot de pioniers met het gebruik van gesekst sperma in Nederland. Ze zagen de voordelen ervan al vroeg in, aldus Jan-Willem. "We gebruikten voorheen ook al wel Belgisch Witblauwstieren op het onderind. Maar dankzij gesekst sperma kunnen we meer koeien met Belgisch Witblauw insemineren."

Bakhuis gebruikt het gesekste sperma alleen op de pinken. Na twee inseminaties met dit sperma volgt eventueel conventioneel sperma. "Maar gemiddeld hebben we 1,6 rietje per dracht nodig." Een kwart van de koeien wordt met een conventionele fokstier geïnsemineerd; driekwart met Belgisch Witblauw. Het voordeel van gesekst sperma bij pinken is dat deze gemakkelijker dragen dan koeien. Een bijkomend voordeel noemt hij de makkelijke geboortes.

De pinken staan op een tweede locatie van het bedrijf. Net als op de thuislocatie, staat er een spermavat met voldoende sperma om drie maanden vooruit te kunnen. Gebruik van het dure sperma gebeurt vakkundig door de inseminator van CRV.

Grote nadelen of beperkingen kent Bakhuis niet. Van niet alle stieren is gesekst sperma beschikbaar, maar het gesekste sperma is wel van de betere stieren. Ook vindt hij de kwaliteit beter dan enkele jaren geleden. Bo-

vendien worden de beste fokstieren nog altijd op een kwart van de koeien gebruikt. Het belangrijkste nadeel, hogere kosten van het sperma, worden volledig gecompenseerd door hogere omzet en aanwas.

Een Belgisch Witblauw-kalf brengt gemiddeld €130 meer op dan een kalf van een fokstier. Dat is €7.800 per jaar. De extra kosten voor gesekst sperma zijn €2.688 per jaar. "Gesekst sperma bij de pinken geeft minder afkalfproblemen en €5.000 extra saldo."

FOTO: JAN WILLEM SCHOUTEN

PROFIEL

Naam: Herman (51) en Jan-Willem (24) Bakhuis.
Plaats: Daarle (Ov.). **Bedrijf:** vof met ongeveer 320 melkkoepen en 160 stuks jongvee.

conventioneel sperma. Dankzij de verbeteringen aan het proces is dat nu 90 tot 95 procent. "Duits onderzoek laat een bevruchtend vermogen van 92 procent zien. Bij verdubbeling van het aantal spermacellen is zelfs een vergelijkbaar niveau als met conventioneel sperma haalbaar."

De Graaf verwacht dat de kosten die het bedrijf aan de ki-organisaties berekent, de komende jaren omlaag kunnen. Onder andere door technische verbeteringen in het sorteerproces en andere aanpassingen die de efficiëntie verhogen. Deels is er sprake van een kip-en-ei-principe. "Als het gebruik van gesekst sperma toeneemt, zijn onze laboratoria efficiënter te gebruiken en kunnen de kosten voor onze afnemers omlaag."

René Stevens